

แนวโน้มใหม่ของกองทัพไทย

ธีรยุทธ บุญมี - นวัตกรรมเสวนา

ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ

บทความของคุณธีรยุทธกล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงประวัติศาสตร์ของอุตสาหกรรมอาหาร คุณธีรยุทธได้อ้างถึงการเริ่มต้นของโครงสร้าง อุตสาหกรรมเป็นมาอย่างไรตั้งแต่สมัย ร.5 คือ "อาหารของกษัตริย์" เปลี่ยนแปลงมาจนเป็นกองทัพแห่งชาติ" ซึ่งพัฒนาาร่วมกันหรือมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทย

ในสายตาของผม สิ่งที่น่าสนใจคือ การสลายตัวของกลุ่มทหารที่เฝ้าการเปลี่ยนแปลงโดยการใช้คำสั่งชี้ตอำนาจ และการเติบโตของกลุ่มทหารอาชีพ ซึ่งพัฒนามาจากกลุ่มทหารประจำปไทย การพัฒนาของกลุ่มมีในด้านอุตสาหกรรมต่อเศรษฐกิจ เป็นลักษณะหลักของผลงานของคุณธีรยุทธ บุญมี

ผมคิดว่า เราคงมีการอภิปรายกัน และหวังว่าคุณธีรยุทธ คงมีโอกาสโยงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างและอุตสาหกรรมของทหาร ให้เกี่ยวข้องกับ 1. สภาพทางชาติอาทิตย กาลังเอก โดมโล่ออกไปและมีคนอย่างเช่นเชวลิตเข้ามาแทนว่ามีควมหมายต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร 2. การเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับรัฐ 3. สิ่งที่เราเห็นคือการพัฒนาของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมหรือเปล่า

ประเด็นการพูดของผมในวันนี้ จะเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ อ.ไกรศักดิ์พูดถึงไม่มากเท่าไร ถ้าหากเราสนใจ ถ้าหากเราสนใจ อาจมีการซักถามเพื่อวิเคราะห์หลังไปให้มากขึ้นถึงเรื่อง อุดมการณ์และการขยายตัวของทุนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ผมเตรียมมาจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันค่อนข้างมาก คือ ปัญหาแนวโน้มใหม่ในกองทัพไทย โดยเฉพาะส่วนที่จะพูดถึงอุปสรรคในการพัฒนากองทัพไทย มีข้อนำสังเกตุอยู่อย่างหนึ่ง ในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หรือสังคมวิทยาทางทหารของบ้านเรา ผมรู้สึกว่าเราจะเน้นความสนใจในเรื่องของความสัมพันธ์ของทหารกับพลเรือน และงานวิชาการส่วนใหญ่ก็เน้นในแง่การเมืองมีสภาพอย่างไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซง งานวิจัยของเรายังขาดความสนใจในการโฟกัสไปยังตัวทหารเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ เราก็มองสภาพที่น่าสนใจอันหนึ่งก็คือว่า เหตุการณ์ที่ผ่านมา ถ้าเราได้คุยกับทหารบางส่วน เขาจะพูดในแง่ที่ว่า นี่เป็นการ "ปลดชนวนระเบิด" เป็นการสื่อความหมายในแง่เป็นการตีไฟแค่ต้นแอม ไม่ให้เหตุการณ์ลุกลาม ทางทหารเกิดขึ้นในกองทัพไทย และดูเหมือนว่าเราได้ผ่านวิกฤตขึ้นมา ถ้ามองกรณีการปลดพล.อ.อาทิตย์ จากตำแหน่ง ผบ.ทบ. จะพบว่า วิกฤตนี้อาจจะนำไปสู่ความรุนแรงค่อนข้างมาก ในวงการทหารไทย อาจเป็นการปะทะ (ถ้าพิจารณาจากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา จากกบฏวังหลวง 1 เมษา กับ 9 กันยายน) เป็นเรื่องที่น่ากลัวว่า หากมันแก้วิกฤตไม่ได้ การปะทะอาจรุนแรงมาก และอาจนำไปสู่สงครามกลางเมือง เพราะฉะนั้น การเปลี่ยนโฟกัสมาที่ทหาร อาจจะทำให้เราเข้าใจปัญหาได้ชัดขึ้น และเข้าใจน้ำหนักของปัญหาว่า เมื่อมีวิกฤตเกิดขึ้น แทนที่เราจะมองไปยังการเมืองหรือฝ่ายพลเรือน เรากลับมามองทหาร พยายามศึกษาว่า มันมีปัญหาอะไรดำรงอยู่แล้วเราจะช่วยผลักดันอะไรทำให้เกิดผลประโยชน์กับการเมืองไทยมากที่สุด

เมื่อวัน พ.ล.อ.ชาวลิตรับตำแหน่งได้พูดว่า "จะพัฒนากองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด" วันแต่งตั้งวันแรกก็พูดว่า "จะพยายามแยกกองทัพออกจากการเมือง" และขอให้ทหารเหมือนเล็กน้อยในการแก้ปัญหานี้ ผมรู้สึกว่า ผบ.ทบ. คนใหม่ตระหนักถึงปัญหาที่ดำรงอยู่ และอาจต้องใช้เวลาใช้ความพยายามในการแก้ปัญหานี้ ผมอยากจะพูดถึงจุดสำคัญในประเด็นนี้ว่า "กองทัพไทยไม่อาจจะพัฒนาไปได้ ถ้าหากยังคงผูกพันกับการเมือง และการเมืองไทยไม่อาจจะพัฒนาไปได้ ถ้าหากยังคงผูกพันกับกองทัพ" เพราะฉะนั้นผมอยากจะชี้ให้เห็นว่า ช่วงผ่านทางการเมืองและการทหารของไทย สิ่งที่น่าจะพยายามผลักดันให้มากที่สุดก็คือว่า "หาอย่างไรให้เกิดการแยกตัวระหว่างการเมืองกับการทหารให้ได้จริง ๆ "

มองย้อนไปในประวัติศาสตร์ กองทัพไทยขาดโอกาสที่จะพัฒนาตัวเองให้เป็นกองทัพที่มีประสิทธิภาพในเชิงวิชาชีพจริง ๆ มา 2 ทน ทนแรก คือ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทนที่สอง คือ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม แต่ทั้ง 2 ครั้ง ทหารเข้ามาแทรกการเคลื่อนไหวทางการเมืองและวิธีต่าง ๆ ในการทำให้ทหารกลับมาใช้อำนาจใหม่ ผมรู้สึกว่าครั้งนี้เป็นครั้งที่สาม สาเหตุสำคัญก็เพราะว่า

1. ในปัจจุบัน ความชอบธรรมของการเมืองระบอบรัฐสภาเป็นที่ยอมรับกันกว้างขวางมากขึ้น
2. กองทัพมีโอกาสจะมีผู้นำซึ่งค่อนข้าง ใจกว้างเล็กน้อยเทียบกับที่ผ่านมา มีความคิดเชิงเสรี ความคิดเชิงเป็นทหารอาชีพมากขึ้น และจะมีผู้นำซึ่งมีเทอมที่อยู่ต่อเมืองเป็นระยะยาวมีโอกาสเป็นไปได้ ในการเปลี่ยนแปลง, แก้ปัญหาและพัฒนากองทัพให้เป็นกองทัพอาชีพจริง ๆ (ไม่พูดถึงคำพูดที่ พ.ล.อ.ชาวลิตจะอยู่แค่ 2 ปี)

ในอดีต ในทางรัฐศาสตร์ หรือสังคมวิทยาทางทหาร เราจะพยายามอธิบายแนวโน้มของการที่ทหารเข้ามาทำรัฐประหารด้วยสาเหตุใหญ่ 3 ประการ คือ

1. กองทัพเป็นกองกำลังจัดตั้งที่เข้มแข็งที่สุด และพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง รัฐบาลพลเรือน เป็นกำลังจัดตั้งที่อ่อนแอ การอธิบายเช่นนี้อาจจะกำกวมเกินไป คือ ถ้ามีในเชิงอาวุธแล้วกองทัพกำลังจัดตั้งที่เข้มแข็งกว่าอยู่ที่ประเทศไทยก็เหมือนกัน แต่ที่อื่นเขาไม่รัฐประหาร คำอธิบายนี้แพร่หลายกว้างขวางมากในวงวิชาการไทย เช่น บทความ อ.กนเลา, อ.สุจิต ซึ่งปัญหาเกิดมาจากวิธีการศึกษา น่าจะมีวิธีการศึกษาแบบใหม่ตั้งของกองทัพได้ดังนี้

2. สถาบันกองทัพเป็นสถาบันที่มีการพัฒนามากที่สุดในกระบวนการพัฒนาของประเทศโลกที่สาม เมื่อมีกระบวนการพัฒนามากที่สุด ทันสมัยมากที่สุด ก็มีความพร้อมมากที่สุดที่จะกระโดดเข้าไปทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ ในทางเศรษฐกิจ และทางสังคม

3. โดยวิชาชีพ การทหารเป็นหน้าที่งานเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง โดยความคิดแนวความคิดอนุรักษนิยมเป็นหลัก และมักมีแนวความคิดขัดขวางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้ทหารในประเทศโลกที่สามจำนวนมาก เวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรับไม่ได้ และกระโดดเข้ามาทำการรัฐประหาร

ปัจจุบัน ผมคิดว่าแนวความคิดเก่ามันไม่พอในการอธิบายเหตุการณ์หลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นจริงยังมีแนวโน้มรัฐประหารในเมืองไทยเช่น 1-3 เมษา หรือ 9 กันยา แต่ปัจจุบันเรามีเหตุการณ์หลายอย่างที่อธิบายลำบาก เช่น

1. การทหารบางส่วนมีแนวความคิดเปิดกว้างเชิงประชาธิปไตยมากขึ้น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ยอมรับการปกครองของพลเรือนมากขึ้น

2. มีการแตกของกองทัพออกเป็น 2 ขั้ว อย่างชัดเจน และ

3. มีเหตุการณ์ (ตามข่าวลือ) ที่มีแนวโน้มของความรุนแรงที่อธิบายได้ลำบาก เช่น ความพยายามที่จะมีการสอยสังหารผู้นำทางการเมือง, การขว้างระเบิดเพื่อสร้างสถานการณ์

แนวความคิดใหม่ในการมอง ความจริงมีคนเอามาใช้อธิบายทหารและกองทัพในประเทศโลกที่สามมาพอสมควร ผมพยายามจะเน้น และเสริมประเด็นทางทฤษฎีบางจุดไปในตัว

แนวทฤษฎีบอกว่า ต้องมองกองทัพไม่ใช่ในฐานะขององค์กรที่หยุดนิ่งตายตัว แนวความคิดแรกมันมองว่า พื้นฐานทางวิชาชีพของเขาเป็นแบบไหนก็กำหนดความคิดให้เป็นแบบนั้นตายตัว แนวการศึกษาแบบใหม่ชี้ให้เห็นว่า ควรมองกองทัพในฐานะเป็นระบอบราชการ หรือองค์กรที่มีพลวัตรมันเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาจากผลกระทบของสังคม หรือต้องปรับตัวมันเองไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย

แนวความคิดนี้จุดน่าสนใจที่เราสามารถชี้ให้เห็นว่า กองทัพไทยในอดีตที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน และการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นต้นเหตุอันน่าจะอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในัจจุบันได้ดีกว่าแนวความคิดเก่า ดังนี้ คือ

1. สังคมไทยตั้งแต่ 2500 เป็นต้นมา มีการเติบโตของชนชั้นกลางมากขึ้น และชนชั้นกลางมีบทบาทในการเมือง ในทางสังคมมากขึ้น มีการ recruit คนเข้าไปเป็นทหารในกองทัพผ่านชนชั้นกลางมากขึ้น เพราะฉะนั้นทหารในกองทัพไทยมีแนวความคิดเป็นตัวแทนชนชั้นกลางมากขึ้น ผมคิดว่าตัวแทนชนชั้นกลางในเมืองไทย มีแนวโน้มสองแนวโน้ม ซึ่งขัดแย้งกันเอง ดังนี้ 1. ชนชั้นกลางมีความรู้สึกชาตินิยม ต้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อยากเห็นชนชั้น

ล่าง, สภาพสังคมที่ขึ้น ทหารส่วนหนึ่งมีความคิดเช่นนี้ น่าจะอธิบายการเกิดของนโยบาย 66/23 ได้เหมือนกัน
2. ชั้นกลางที่มีแนวโน้มสัมพันธ์กับชนขนาดใหญ่ ผมรู้สึกว่าทหารบางส่วนเห็นด้วย บางส่วนไม่เห็นด้วย ทำให้สภาพความคิด หรือสภาพการจัดตั้งโครงสร้างทางทหารเปลี่ยนไปตามสภาพเฉพาะของชนชั้นกลางด้วย

2. ตั้งแต่ 2493 เป็นต้นมา มีการพัฒนากองทัพให้ทันสมัย ความจำเป็นในโลกทำให้กองทัพไทยต้องรับเอาเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ เข้ามา เพราะอาวุธ, วิธีการรบ, การวางแผน, การจัดการในกองทัพมีวิชาการใหม่ ๆ เกิดขึ้น ตั้งแต่ ปี 2493 มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร มีการรับเอาวิชาความรู้เฉพาะต่าง ๆ เช่น วิชาการบริหาร, เทคนิคการวางแผน ซึ่งในกระบวนการนี้รับเอาค่านิยมของพลเรือนเข้ามามากขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตย ในกองทัพมากขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของจิตสำนึก และทัศนคติของทหาร

3. การเปลี่ยนแปลงอีกด้านหนึ่งซึ่งเราสังเกตเห็นได้ชัด ถึงแม้ยังไม่สมบูรณ์ ก็คือ ที่มาของอำนาจในกองทัพตามลำดับชั้นต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไปพอสมควร จากสภาพที่ไร้คำสั่งและวินัยมาเป็นที่มาของอำนาจที่เกิดจากความพยายามที่สร้างความเห็นชอบยินยอมขึ้นจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือจากการMANIPULATE ทางการเมืองกับผู้ใต้บังคับบัญชา

จุดนี้ต้องแยกที่มาของอำนาจ 2 แบบ คือ ที่มาของอำนาจในทางกฎหมาย ผู้บังคับบัญชามีอำนาจทางกฎหมายเต็มทีในการสั่งผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ความเป็นจริงในทางปฏิบัติเขามีความจำเป็นต้องใช้วิธีการใช้ความเห็นชอบยินยอมจากผู้ใ้อย่างมากขึ้น

มีการเปลี่ยนแปลงการเลื่อนขั้นในกองทัพจากแบบ "มีการกำหนดว่าใครควรได้ตำแหน่งอะไร" มาเป็นการพิจารณาจาก "ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของทหาร" มากขึ้น และเปลี่ยนแปลงจากมาตรฐานใช้ความสามารถในการสู้รบเป็นหลักในการเลื่อนขั้นมาเป็นการใช้ความสามารถในเชิงองค์กรกับการบริหารงานมากขึ้น

มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทหารจากที่เป็นผู้ชำนาญที่ทั่วไปมาเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ หมายถึงว่าแต่ก่อน นายทหารไทยต้องมีความรู้รอบด้าน ช่วงหลังมีความจำเป็นต้องแบ่งงานมากขึ้นว่า ใครมีความถนัดด้านไหน เช่น พล.อ.ชาลิตมี TRAINING มาจากด้านสื่อสาร นี่เป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งพบเกิดขึ้นในกองทัพไทยสัก 30 ปีที่ผ่านมา มีส่วนนี้เกิดจากผลกระทบจากสังคมข้างนอกคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางชนชั้น กับการเปลี่ยนแปลงข้างในตัวขององค์กรกองทัพเอง

ถ้าการเปลี่ยนแปลงนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ไปแล้ว ทหารคงจะเป็นกองทัพที่ทันสมัยสมบูรณ์การปกครองการประชาธิปไตยไปแล้ว (เพราะ ค่านิยม-ความคิดกับระบอบองค์กรมันคล้ายคลึงมาทางพลเรือนมากขึ้น) แต่เราพบว่า มันยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ภาพที่ปรากฏขณะนี้ กองทัพมีลักษณะที่เป็น **กองทัพแบบพหู** (PLURAL MILITARY) คือ มีแนวความคิดทางการเมืองกับลักษณะของนายทหาร 2 อย่าง หรือมากกว่า 7 อย่างดำรงอยู่ในกองทัพ ลักษณะ 2 แนวนี้ คือ 1. นายทหารแบบเก่า ซึ่งมีแนวความคิดและบทบาทแบบเก่า กับ 2. นายทหารแบบใหม่ ในเมืองไทยนิยมเรียกว่า **"ทหารอาชีพ"**

จุดสำคัญของ การเกิดกองทัพแบบพหู ยังมีอีกอันหนึ่งที่ผมอยากเน้น และเป็นข้อเสนอละเอียดในทางทฤษฎีน่าจะเป็นการพัฒนาแนวคิดเก่าที่ มองกองทัพในฐานะที่เป็นองค์กรหรือระบบราชการซึ่งมีผลัดเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม จุดนี้จะพัฒนาก็คือ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกองทัพนี้ ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นด้านหลัก แต่เป็นเพราะว่าการที่กองทัพไทยเข้าไปยุ่งกับการเมือง อิทธิพลของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง มันมีผลค่อนข้างรวดเร็ว และโดยตรงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกองทัพ เพราะฉะนั้น จะมาอธิบายที่ผมพูดแต่แรกว่า **"กองทัพจะพัฒนาไปไม่ได้ ควบคู่กันยังยุ่งกับการเมือง และการเมืองจะพัฒนาไม่ได้ ควบคู่กันกับทหารมาอยู่"**

ผมขอพูดถึงผลลัพธ์การไทยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองและส่งผลกระทบต่ออนาคตมายังกองทัพ ผมขออธิบายเพิ่มเติมว่า นักรัฐศาสตร์ไทยหลายท่าน เช่น อ.ชัยอนันต์ ฯลฯ ชี้ให้เห็นช่องโหว่แล้ว เป็นภาระไม่ถูกต้องที่จะพิจารณาแยกทหารกับพลเรือนเป็น 2 ส่วนตั้งแต่ต้นในประวัติศาสตร์ แล้วมาบอกว่าทหารไม่ควรยุ่งกับการเมือง เพราะประวัติศาสตร์ไทย พลเรือน-ทหาร กับการเมืองมันยุ่งกันมาตั้งแต่ต้นจึงพูดได้ว่า พูดถึงการเมืองไทยลอย ๆ โดยไม่มีบทบาททหารเข้าไปยุ่งไม่ได้ ผมจึงเห็นช่องโหว่ในจุดนี้ เช่น นักวิชาการหลายท่าน แต่จุดที่ผมพยายามเสนอก็คือว่า ตอนนั้นเวลาแล้วที่จะต้องแยก เพราะผลกระทบทางการเมือง ที่มีต่อกองทัพมันค่อนข้างรุนแรง และก่อให้เกิดผลเสียหายหลายอย่าง ดังนี้

1. ทหารไทยเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองแต่เริ่มที่คำว่าทหารไทย ทำให้ทหารมองว่าการเมือง, พลเรือนในฐานะเป็นปรปักษ์ ทำให้ทหารได้พัฒนาอุดมการณ์ของตัวเองขึ้นมาในลักษณะที่เอื้อต่อการทำให้ทหารเข้าไปทำการปฏิวัติทหารเอาภาพความคิดของตัวเองที่มองว่ากองทัพต้องมีเอกภาพ ไปจับนักการเมืองแล้วบอกว่ามันเป็นภาพไม่ถูกต้อง ผมคิดว่ามันเป็นอุดมการณ์ที่ผิดพลาด อย่างไรก็ตาม ช่วงที่ผ่านมามีทหารได้พัฒนาอุดมการณ์ขึ้นมาสร้างความปลอดภัยในการเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองตลอดมา

2. การที่ทหารเข้าไปยุ่งกับเศรษฐกิจ ก็เกิดเป็นกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาที่ อ.สังศิตเรียกว่า "ทุนนิยมทุนเมง" การเกิดผลประโยชน์ข้างเศรษฐกิจในธนาคาร-อุตสาหกรรม-ธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจในยุคสฤษดิ์ ธนะรัชต์-ประภาส สิทธิทองจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันหนึ่งในกองทัพก็คือ กองทัพได้มีการผันแปรไปจากระบบราชการเชิงอุดมคติ ตลอดเวลาที่ผ่านมามีการจัดตั้งขึ้นขึ้นในกองทัพ ที่เราเห็นก็คือ

2.1 การจัดตั้งเป็นกลุ่มอุปถัมภ์แบบลูกพี่-ลูกน้อง เช่น กลุ่มจอมพล ป., จอมพลฉัตร, เผ่า สฤษดิ์ จนปัจจุบันยังมีแนวโน้มของกลุ่มเหล่านี้ ถึงแม้ว่าภาพจะไม่ชัดเจนเหมือนเก่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทำให้เกิดกลุ่มเหล่านี้ได้ เพราะลูกพี่ต้องจุนเจือลูกน้องต่อชีวิตความเป็นอยู่เอารายได้จากระบบเศรษฐกิจข้างนอกจ่ายให้ลูกน้อง ชื่อความจงรักภักดีของลูกน้อง ที่ผ่านมามีจริง มีโครงสร้างนี้ซ่อนอยู่ในกองทัพ เกิดค่อนข้างแพร่หลาย ผมคิดว่ามันเป็นปัญหาที่กำหนดรูปแบบพัฒนาการทางการเมืองไทยช่วงหนึ่ง

2.2 การรวมกลุ่มเป็นรุ่น เป็นผลมาจากการเกิดการรวมกลุ่มอุปถัมภ์แบบลูกพี่ลูกน้อง พอกลุ่มนี้คลายตัวลงไป ลูกน้องมองเห็นทางว่าตัวเองจะต้องรองกับลูกพี่ได้ ด้วยการเอาโครงสร้างที่พอมืออยู่ในกองทัพก็คือรุ่น มีการชุมนุมรุ่น, เลี้ยงรุ่นอยู่เป็นประจำมาใช้สำหรับการต่อรองตำแหน่ง, อำนาจในกองทัพ เราจะพบว่า หลัง 14 ตุลา การรวมตัวเป็นรุ่นมีลักษณะที่ชัดเจนขึ้นมา ที่เห็นได้ชัดเจนเวลานั้น นสพ. พูดถึงนายทหารในเรื่องเลื่อนชั้น จะต้องวางเล็บรุ่นไว้ เป็นการยอมรับไปในตัว ถึงแม้ทหารจะปฏิเสธว่าไม่มีรุ่น มันก็เป็นภาพซ่อนอยู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่อยู่เป็นเพื่อนฝูง โดยนัยมันสร้างอำนาจต่อรองโดยรุ่น โดยที่เขามองไม่เห็น ปิดปากพูดกัน

นี่เป็นผลที่เราพบว่า เป็นข้อเสียหาย เราพูดได้เลยว่า ความสับสนวุ่นวายในกองทัพเป็นผลจากการจัดตั้งขึ้นในกองทัพ

3.1 ตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมกลายเป็นตำแหน่งทั้งทางทหารและการเมือง กลุ่มที่มีอำนาจในกองทัพต้องยึดตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมเอาไว้ เพราะมันมีส่วนสำคัญในการกำหนดตำแหน่งในกองทัพอีกทีหนึ่งจึงทำให้วัฏจักรที่ชั่วร้ายของความสับสนวุ่นวายของการกับการเมืองแยกกันไม่ออก

3.2 ทำให้การเลื่อนชั้นในกองทัพไม่เป็นไปตามระบบ มีการเลื่อนชั้นโดยระดับพวกห้องแต่ละรุ่น

ข้อสรุปรวมจากการที่กองทัพเข้าไปยุ่งกับการเมือง

1. ผลปัจจุบัน ทำให้การแยกเป็นพรรคพวกในกองทัพเป็นไปอย่างรุนแรง ในช่วงวิกฤตที่ผ่านมาล้มกลายเป็นการแยกเป็น 2 ขั้ว มีนั้เสี่ยงและล่อแหลมมากต่อการที่จะก้าวไปเป็นการปะทะอย่างรุนแรงทางกำลังอาวุธ หรือกลายเป็นสงครามกลางเมืองขึ้นมาได้

2. ความขัดแย้งที่แหลมคมทำให้การเมือง เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองบางพรรค กลายเป็นเพียงมาตรการหนึ่ง ในการแก้ไขความขัดแย้งภายในของทหาร เช่นการเมืองจะเป็นสิ่งที่อยู่สูงกว่ากองทัพในช่วงที่ผ่านมา มีความพยายามที่จะไขว้ขั้ว กลุ่มในกองทัพเข้ามาผลักดันการเมืองให้เป็นไปตามแนวเพื่อแก้ความขัดแย้งของตนเอง และเรายังมีโน้มน้าวอยู่

การแก้ไข พุดอย่างอุทิศตัวว่า สม.พม. คนใหม่ควรจะทำอะไรบ้าง

1. ควรแก้ไขปัญหาคอการในกองทัพในช่วงที่อยู่ในตำแหน่ง จุดสำคัญคือ ทหารมักจะถูกขาดความผูกพันกับชาติเป็นของตน แล้วใช้อุดมการณ์เป็นข้ออ้างในการรัฐประหารทุกครั้ง การแก้ไขปัญหานี้ของชาติเป็นงานของรัฐบาลซึ่งมีทหารเป็นกลไกส่วนหนึ่งเหมือนที่ สม. พม. พุดในวันเข้ารับตำแหน่งว่า ทหารอย่าพยายามโยกกองทัพเข้ากับการเมือง เพราะทหารเป็นข้าราชการประจำ ผมคิดว่าจุดนี้มาจะอย่าให้มีความคิดนี้มากขึ้นในกองทัพ นักการเมืองควรจะมีทัศนคติเช่นนี้ด้วย ไม่ใช่คอยคิดว่า ทหารจะคอยรัฐประหาร หรือสอบถามว่า จะมีการเลือกตั้งใหม่ รวมทั้งความคิดที่ว่า นายกรัฐมนตรีควรจะมาจากไหน

2. ทำอย่างไรจึงจะสลายการเกาะกลุ่มการจัดตั้งขั้ว (ทั้งกลุ่มอุปถัมภ์และรุ่น) ในกองทัพ การเลือกเลื่อนชั้นนายทหารต้องพิจารณาตามความเหมาะสม ความสามารถจริง ๆ มาตรการที่ พล.อ.ชวลิตว่าจะมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาการเลือกเลื่อนชั้นนั้น คงต้องพยายามหาทางทำให้ได้จริง ๆ จะแก้วิกฤตในกองทัพได้หรือไม่ ทำลายต่อ พล.อ.ชวลิตว่า จะบริหารหรือนำกองทัพได้โดยไม่ต้องสร้างกลุ่มของตัวเองได้หรือไม่ การบริหารกองทัพแบบสร้างความสำเร็จหรือสร้างความขัดแย้งในกองทัพ จุดนี้จะต้องพิจารณาตรวจสอบกันไป

จุดสำคัญ สม.พม. น่าจะกล่าวให้ชัดในคำนี้ว่า

1. ถ้าตัว สม.พม. จะเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป การดำเนินงานในกองทัพก็จะสร้างปัญหาเก่า ๆ ที่เกิดขึ้น (ตั้งแต่ นายกรัฐมนตรีกล้าใหม่ การเลือกเลื่อนชั้น การสร้างกลุ่มในกองทัพ) ถ้ามองแค่เฉพาะ สม.พม. จะเป็นการสร้างอุปการให้กับสังคมและกองทัพมาก

2. เมื่อประกาศว่ากองทัพแยกจากการเมือง ควรประกาศให้ชัดว่า "กองทัพไม่สนับสนุนเอิตินายทหารหรือผู้มีอิทธิพลอำนาจในทหารให้เป็นนายกรัฐมนตรี" ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา การตั้งรัฐบาลคราที่แล้ว เห็นชัดว่ากองทัพมีบทบาทในการผลักดันพรรคการเมืองในการยอมรับ พล.อ.เปรมเป็นนายกฯในคราวนี้ ถ้าพูดให้ชัดเช่นนี้ จะทำให้พรรคการเมืองสบายใจ และกล้าที่จะหันมาตัวตัวเองไปอีกก้าวหนึ่ง ด้วยการเลือกนายกรัฐมนตรีมาจากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ได้เสียงส่วนใหญ่

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

รู้สึกว่าสิ่งที่คุณธีรยุทธพินิต จะเน้นในแง่ของบุคคล มันต้องมีเบื้องหลังของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ลึกกว่านี้ คุณสวัสดิทราจะไม่ได้เป็นตัวแทนของใครจริง แต่เป็นตัวแทนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา คุณสวัสดิทราจะมาตอนนี้คงไม่ใช่ส่วนตัวบุคคล อาจเป็นคนอื่นก็ได้ ซึ่งมีบุคคลิกเหมือนคุณสวัสดิทรา และมีคุณสมบัติออกมา นี่เป็นประเด็นหนึ่ง

พันศักดิ์ วิญญูรัตน์

โดย TRAINING เขาเป็นช่างแก้ไขทัศนคติ ไป TRAIN ที่ AT&T ที่อเมริกาโดยสายก็ไม่ใช่มั้ยบังคับ นักสหภาพประเภทยุทธศาสตร์มาก่อน ทำไม ? REPRESENT อะไร ?

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

ถ้าเราจะถามว่า เขา REPRESENT อะไร สิ่งที่สำคัญที่คุณธีรยุทธเหมือนกับสรุปว่าการเปลี่ยนแปลงในกองทัพใหม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่เป็นเรื่องการที่กองทัพยุ่งกับสังคม ทำให้คิดแง่ลบว่า ถ้าเราวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของทหารระหว่างสมัยสงครามกับตอนนี้นั้นต่างกันมาก เป็นเพราะทหารเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเท่านั้น หรือ ? หรือทั้ง 2 ช่วง ทหารเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองตลอดเวลา แต่การยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ในช่วงที่ 7 กับช่วงที่ 2 มันยุ่งเกี่ยวใน CONTEXT ที่ต่างกัน

ธีรยุทธ บุญมี

ผมพูดแต่ที่ว่า แนววิเคราะห์ทหารได้ชี้ชัดต้องมองว่า กองทัพเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ผมวิเคราะห์ว่า สังคมเปลี่ยนไปเชิงโครงสร้างทางชนชั้น และกองทัพต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม เพราะฉะนั้น มันอยู่ใน SOCIAL CONTEXT อยู่แล้ว

ผมชี้ให้เห็นจุดหนึ่งว่า ต้องมองกระบวนการทางการเมืองว่า เป็นการรวมศูนย์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะฉะนั้นเวลาที่ทหารเข้าไปยุ่งกับการเมือง มันเป็นการตัดสินใจของกระบวนการทางสังคมที่มันส่งผ่านกลับเข้ามาในกองทัพ ทำให้กองทัพมีการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นผมเข้าใจว่าผมตอบปัญหาที่อาจารย์ว่ามา

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

ถ้ากล่าวถึงบทบาทของรัฐ และการแบ่งผลประโยชน์ ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง บทบาทของรัฐมีลักษณะเป็นศูนย์ของผลประโยชน์ซึ่งเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ และรัฐเป็นตัวแจกจ่ายผลประโยชน์ แต่รัฐในช่วง ABSOLUTE MONARCHY เนื่องจากเป็นรัฐที่รวมศูนย์ การแจกจ่ายกระจุกอยู่ในมือของอำนาจ ของนายทุนขุนนางที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พอในระยะหลังมีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมขึ้นมา ชนชั้นกลางเข้ามามีส่วนมากขึ้น ที่สำคัญคือ พวกทหารและข้าราชการ ชนชั้นกลางกลุ่มนี้มีพยายามหาวิธีเข้ามาหาส่วนแบ่งของการผลิตประโยชน์ วิธีหาผลประโยชน์จะเปลี่ยนไป เมื่อฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยน มันไม่ยอมให้ทหารใช้ชีวิตหาผลประโยชน์แบบเก่าอีกต่อไปแล้ว มันจึงออกมาในรูปของพรรคการเมือง อย่างที่คุณธีรยุทธพูดไม่ใช่เรื่องของตัวบุคคล การที่ เกิดพรรคการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไม่ใช่เรื่องของ การยุ่งในทหาร แต่เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีมิติผลสะท้อนไปทั่วถึง

พันศักดิ์ วิญญูรัตน์

ในการศึกษาของธีรยุทธด้วยการสัมภาษณ์หาร สามารถจะวิเคราะห์ให้ชัดเจนได้ใหม่ว่า 2 FACTORS ที่เกิดจากการยอมรับเทคโนโลยี ของการบริหารทุนของกองทัพ (หมายถึง กระบอกรับ รถถัง, การจัดคลัง, การจัดคลังเสบียง ต่าง ๆ) มีเข้มเขบ เข้าไปอย่างไรในกองทัพและกองทัพทำอะไรขึ้นในจิตสำนึกเก่า

อีกเรื่องหนึ่ง ผมอยากรู้ว่าการกำหนดคุณวุฒิความรู้ที่ฝ่ายทหารประชาธิปไตยกำหนดขึ้นเมื่อ 5-6 ปีก่อนมี FACTOR ซึ่งรวมทั้ง CHAUVINISTIC THAISM อยู่ด้วยหรือเปล่า (เมื่อคุณอำนาจของทหารประชาธิปไตยบางอย่างจะเห็นว่า) และมันเป็น SELF INITIATE ที่ก่อให้เกิดหรือเป็น RESPOND ต่อสิ่งที่หาทางออกไม่ได้

ธีรยุทธ บุญมี

แนวความคิดของเขามองกองทัพอย่างเป็นกระบวนการทางสังคม เป็นหนึ่งในสองแนวความคิดใหญ่ในเชิงรัฐศาสตร์ทางทหาร ผมพูดไปแล้วแต่คิดว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการปรับตัวของทหารกับ เทคนิคใหม่ ๆ มีส่วนทำให้เกิดกระบวนการ DEMOCRATIZATION หรือ CIVILIZATION ของพวกทหารในกองทัพก็ได้ จากการศึกษาพบว่า มันไม่เกิดผลสมบูรณ์ มันเกิดเฉพาะส่วนหนึ่งเท่านั้นต้องยอมรับว่า มันต้องมีบางหน่วย บางแผนที่เป็นหน่วยเฉพาะ โดยเฉพาะ หลัง 14 ตุลา สายเสนาธิการมีบทบาทมากขึ้น นี่เป็นผลโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกองทัพ จุดสำคัญผมพยายามชี้ให้เห็นว่า ผมไม่ได้มองว่าการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างชนชั้นกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เห็น คือชนชั้นกลางกับการรับเอาเทคนิคใหม่ ๆ เป็นปัจจัยชี้ขาดในกองทัพผมเสนอว่า มันก่อให้เกิดสภาพการแยกเป็นกองทัพแบบสูงขึ้นในสังคมไทย

ผมชี้ให้เห็นอีกแนวว่า เขามองกระบวนการทางสังคมเลย ๆ ก็เห็นกระบวนการทางการเมืองเข้าไปจะพบว่า เป็นการเพิ่มความสามารถในการอธิบายการเมืองกับการเปลี่ยนแปลงกองทัพไทยได้มากขึ้นจากนี้เอง ตัวบุคคลจึงเข้ามา ถ้ามองแต่โครงสร้างก็ไม่เห็นตัวบุคคล มองตัวบุคคลก็ไม่เห็นโครงสร้างผมพยายามเอาสองส่วนนี้เข้ามาอธิบายไม่ปฏิเสธอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้ามองในแง่ของโครงสร้างว่า อะไรรองรับคนอย่าง พล.อ.ชวลิตขึ้นมา ผมคิดว่ามีรัฐศาสตร์ทางทหาร 2 แนว ที่อธิบาย สภาพทหารในปัจจุบันนี้คล้าย ๆ กันอยู่ คือ

1. สะท้อนโดย อ.กมล และ อ.สุจิตต์ โดยบอกว่า ทหารเป็นผู้พิทักษ์กับภัยพัฒนาค่อนข้างเห็นว่าสภาพปัจจุบันทหารมีบทบาทกำหนดการเมืองระดับหนึ่ง กับมีบทบาทในการพัฒนา

2. ผมเสนอในงานของผม กับงานชิ้นหลัง ๆ ของ อ.ชัยอนันต์ มองว่าปัจจุบันมี MODEL ทางการเมืองที่ทดลองใช้อยู่ในสังคมไทย เรียกว่า ประชาธิปไตยครึ่งใบก็ได้ เป็นการประนีประนอมระหว่างกลุ่มทุน-นักการเมืองกับกลุ่มทหาร-กองทัพ MODEL นี้กำหนดว่า ทำไมคนที่เป็นผู้นำทางการเมืองซึ่งเป็นคนแบบ พล.อ.เปรม พล.อ.ชวลิต ช่วงก่อน 14 ตุลา เป็นความขัดแย้งระหว่างเผด็จการกับหลังประชาธิปไตย หลัง 14 ตุลา เปลี่ยนมาเป็น ความขัดแย้งระหว่างอนุรักษนิยมกับสังคมนิยม พอ 6 ตุลา แม้ความขัดแย้งนี้ตกไปกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างทหารกับพรรคการเมือง-กลุ่มทุนมากขึ้น มันแก้ความขัดแย้งโดยการสร้าง MODEL ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ ซึ่งมีการประนีประนอมผลประโยชน์ 2 ฝ่าย 1. ทางฝ่ายทหารบอกว่า เพื่อสืบทอดประเพณีทางการเมืองไทยที่ดี ผู้นำต้องมาจากทหาร ทางฝ่ายพรรคการเมืองบอกว่า ผู้นำมาจากทหารก็ได้ แต่อย่าเป็นทหารแบบเก่าที่โง่กิน ต้องเป็นทหารที่รัฐนะมีความยอมรับจาก

ฝ่ายประชาชนได้พอสมควร มีความซื่อสัตย์สุจริต 2. ผู้นำทางการเมืองปกป้องผลประโยชน์ของกองทัพฝ่ายพลเรือนอย่า
ไปก้าวก่ายแทรกแซง เพื่อป้องกันการก้าวก่ายผู้นำทางการเมืองต้องเป็นรัฐมนตรีกลาโหมอีกตำแหน่งหนึ่ง ฝ่ายพรรคการเมือง-
กลุ่มทุนประนีประนอมกับฝ่ายทหารว่าเรื่องเศรษฐกิจ ปล่อยให้จัดการอย่าเข้ามาก้าวก่ายแทรกแซง จึงพบว่านายภา
ต้องเป็นคนสุขุมในการแก้ความขัดแย้งมีอยู่เยอะ พูดให้น้อยหรือไม่พูดเลยเป็นดี เพราะพูดแล้วมันต้องเอียงไปข้างใดข้าง
หนึ่ง การที่พล.อ.เปรมไม่พูดอาจเป็นเพราะว่า MODEL ทางการเมืองบังคับ ไม่ใช่นิสัย หรือทั้ง 2 อย่างประกอบกันก็ได้
ถ้าใช้ลักษณะแบบเดิมของ LEADERSHIP ของทหาร เช่น สั่งการโดยตรง อาศัยความมีระเบียบวินัยอย่าง พล.ท.พิจิตร
แสดงท่าทีมาช่วงหนึ่ง สังคมรับไม่ได้ เราจะพบว่า โครงสร้างทางการเมืองเริ่มมีปฏิกริยาตอบโต้กับนายทหารที่ใช้ลักษณะ
ผู้นำแบบเก่า ซึ่งคลุมไปถึง พล.อ.อาทิตย์ด้วยความชอบธรรม หรือความนิยมนายทหารแบบนี้มันค่อยลงไป ขณะที่นายทหาร
แบบพล.อ. เปรม และพล.อ. ชวลิต มีมากขึ้น

มีจุดที่น่าเป็นห่วงอย่างหนึ่ง (ตอบคุณสุชีลา) อ.ชัยธัมม์เดืหว่่งว่า MODEL แบบประชาธิปไตยครึ่ง
ใบมันจะตกผลึกกลายเป็นสถาบันทางการเมือง ถ้าสถาบันต่อไปในเมืองไทย ผลึกเป็นเดืหว่่งว่า MODEL นี้มีลักษณะครบจำ
อยู่ ได้รับแรงสนับสนุนจากทั้งพรรคการเมือง และส่วนใหญ่ของนายทหารในกองทัพ มีความขัดแย้งใน MODEL นี้หลายส่วน
1. เกิดจากทหารที่ความคิดแบบเก่าไม่เห็นด้วย ตอนนีดูเหมือนว่าได้แก้ตกไปช่วงหนึ่งแล้ว 2. MODEL นี้มันเอื้อต่อคนชั้น
สูงในสังคม กลุ่มนายทุน-ชนชั้นกลาง ชนชั้นล่างไม่ได้รับผลประโยชน์ใน MODEL นี้ ที่ผ่านมารวมกรชาวนา อยู่ปลาย
แถวของความสำคัญทางการเมือง ซึ่งมีเสียงไม่พอใจจากคนส่วนนี้ในสังคมมีมากขึ้น แต่ค่อนข้างแ้วเบามาก เพราะถูกบีบ
ความขัดแย้งที่จะทำให้ MODEL นี้ไปลำบากก็คือ ภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัวมากขึ้น จะทำให้ไม่มีเสถียรภาพ มีข้อเรียกร้อง
ว่าผู้นำทางการเมืองต้องมีความเด็ดขาดในการแก้ปัญหามากขึ้น ไม่ใช่ประนีประนอมผลประโยชน์ขายในเฉย ๆ นี่เป็นความ
ขัดแย้งสำคัญที่จะทำให้ MODEL ทางการเมืองต้องเปลี่ยนไปหรือพัฒนารูปแบบอื่น ๆ

ถ้าเป็นไปได้ เมื่อ ผบ.ทบ. คนใหม่ประกาศว่าไม่ยุ่งการเมือง และ (ต้อง) ไม่ยุ่งจริง ๆ พรรคการเมือง
เขาจะได้อะไรรู้สึก ว่า ตัวเองต้องวิ่งไปหาอดีตนายทหารมาเป็นนายภฯ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำอะไรเลย เพื่อเป็นภาพประนีประ-
นอมด้วยความเข้าใจว่าบุคคลคนนั้นสามารถคุมกองทัพได้ สามารถป้องกันไม่ให้มีการรัฐประหารได้ ถ้ามีนโยบายชัดเจน
ประโยชน์ความจำเป็นในตัวผู้นำทางการเมืองไทยจะหมดไปเป็นผลดีทั้งการเมืองและกองทัพ

วิธีการที่จะบรรลุปเป้าหมายนี้มาจะมาจากด้านความคิดกับการเมืองเป็นหลัก ส่วนเรื่องเศรษฐกิจอย่าเพิ่งไป
แตะ เพราะว่าไปแตะลำบากถ้าไม่มีความชอบธรรม ในความคิดของเขาเองด้วย เกี่ยวกับบทบาทของกองทัพที่เสนอใน
เรื่องตำแหน่งนายภฯ เป็นภาระตำแหน่งงานในทางการเมือง เพราะมีช่วงคับเกี่ยวกับคนเดียวเอง ถ้าฝ่ายพรรคการเมือง
จะตั้งรัฐบาลของตัวเอง มันเป็นเรื่องที่น่าแปลกมาก อย่างพรรคประชาธิปไตยบอกว่า ถ้าไม่ได้เสียงเกินครึ่งหนึ่ง ก็จำเป็นต้องไป
ร่วมพรรคอื่น แล้วหาคนที่ประชาชนยอมรับได้มาเป็นนายภฯ ซึ่งเกิดขึ้นในมติใหม่ในโลกยกเว้นในเมืองไทย ซึ่งที่อื่น
เขาไปร่วมพรรคอื่นจริง ก็ให้หัวหน้าพรรคใหญ่มาเป็นนายภฯ เขามีความคิดตลอดเวลา โดยไม่ตั้งข้อสงสัยว่า ทำไมตัว
เองจึงคิดแบบนี้ ช่วงคับเกี่ยวกับมติ พล.อ.ชวลิตเป็น ผบ.ทบ. ถ้า ผบ.ทบ. ประคับประคองความขัดแย้งในกองทัพไปได้
ก็ไม่ต้องมีความจำเป็นที่ พล.อ.เปรมจะเป็นนายภฯ ต่อไป และให้บทบาทการเมืองที่มาจากกาเลือกตั้งเป็นนายภฯ ได้ ข้ออ้าง
ของฝ่ายที่บอกว่า พล.อ.เปรมอยู่เพื่อประคับประคองสถานการณ์ความขัดแย้งในกองทัพ ก็ไม่ให้กองทัพทำรัฐประหารมันมี
ความชอบธรรมอยู่ช่วงสั้น ๆ ไม่กี่เดือน มองในเชิงยุทธวิธีทางการเมือง ไม่ใช่มองในแง่ของอุดมคติ ถ้าพรรคการเมือง
ของเราช่วยกันผลักดันให้เรากลับมารับผิดชอบ กล้าหาญประชาธิปไตย น่าจะเป็นผลดี นี่เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมือง ถ้า
ทำลึกลง ต่อไปคนจะเป็นนายภฯ ต้องหาทางมาจากกาเลือกตั้ง ไม่ขัดข้องถ้าอดีตนายทหารจะมาเป็น แต่ผ่านกระบวนการ

ประชาชนโดยขึ้นมา ถ้าไม่ทำ จะเกิดปัญหาการตกผลึกได้หรือไม่ ? ถ้า พล.อ.เปรม เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง เราก็มองเห็นตัวตายตัวแทนรออยู่แล้วในอีก 2 ปีข้างหน้า

สุรชาติ บำรุงสุข

ปัจจุบันงานเขียนบางชิ้นได้เริ่มพูดถึงแนวโน้มใหม่ว่า นักทฤษฎีไทยกำลังเป็นนักพัฒนาซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่ทัศนะใหม่แต่อย่างใด ขอยืนยันว่าเป็นทัศนะเก่าที่เริ่มมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นทัศนะของนักวิชาการอเมริกันศึกษาเรื่องทหารในซีกกองทัพในประเทศกำลังพัฒนา ก็ด้วยความคาดหวังว่า กองทัพจะเป็นพลังหลักเพื่อใช้ใน 1. ต่อต้านพลังของฝ่ายสังคมนิยม หรือขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศเหล่านั้น 2. ทหารเป็นนักชาตินิยมมากที่สุด มากกว่ากลุ่มพลังทางการเมืองอื่น ๆ ในประเทศกำลังพัฒนา นักคิดเหล่านี้จึงเสนอว่า MODEL ที่ดีที่สุดสำหรับกองทัพในประเทศกำลังพัฒนา คือ มองทหารในฐานะนักพัฒนา นั่นคือสิ่งที่เกิดขึ้นในประมาณ ทศวรรษที่ 5 - ต้นทศวรรษที่ 6 ต่อมาหลังทศวรรษที่ 6 ทัศนะเช่นนี้เริ่มเปลี่ยนไป แม้แต่นักวิชาการอเมริกันบางคน ผลงาเดีเขียนก็เริ่มเปลี่ยนเสียงเปลี่ยนแนว เริ่มเบนเข็มจากการมองทหารในฐานะนักพัฒนา หรือชาตินิยม ช่วงนี้เป็นช่วงที่นักวิชาการจากสหประชาชาติ เริ่มมีบทบาทมากขึ้น การมองกองทัพจึงอยู่ในฐานะผู้ให้บริการ ก่อนข้างจะอาศัยแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เข้าไปมองกองทัพมากขึ้น คือ มองว่ากองทัพคือ ผู้บริโภคทรัพยากรของประเทศกำลังพัฒนา ทำให้ประเทศที่อ้างประมาณการพัฒนากองทัพที่สูงนี้ไม่มีโอกาสพัฒนาทางด้านสาธารณสุข การศึกษาหรือเพื่อการสังคมนิยม ๆ ทัศนะเช่นนี้เริ่มปรากฏเห็นชัดขึ้นจนกระทั่งช่วงต้นของทศวรรษที่ 7 เริ่มมีงานบางชิ้นที่แม้ว่าจะเป็นการตั้งคำถามในขั้นต้นนี้ คาดว่าทำเพื่อต่อต้านกระแสความคิดเดิม ในทศวรรษที่ 5 ซึ่งเป็นแนวความคิดหลักที่โครงการศึกษาทางวิทยาศาสตร์มาตลอด ปรากฏว่านำออกมาแล้วกลายเป็นงานขึ้นมาเสริมต่อ คือ เชื่อว่าการอ้างประมาณทหารที่สูงนี้ จะเป็นผลบวกต่อการพัฒนาประเทศ ARGUMENT นี้หลายคนพยายามจะหยิบเข้าไปใช้

จนกระทั่ง ต่อมาในทศวรรษที่ 7 งานความคิดเริ่มขยับมาเป็นอีกมุมหนึ่ง ในช่วงนี้เป็นช่วงที่แนวความคิดทางสังคมนิยมเริ่มเข้าไปมีผลต่อนักคิดที่ศึกษาเรื่องทหาร คือ มองว่ากองทัพน่าจะมีฐานะของการเป็นผู้ขยายบทบาทของทุนนิยมในประเทศกำลังพัฒนา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้กองทัพเข้าไปพัฒนาชนบท หรือเห็นได้ชัดเจนนอกนั้นหนึ่งคือ การตั้งโรงเรียนฝ่ายกิจการพลเรือน ปัจจุบัน เราจะเห็นว่า นายทหารเสนาธิการของกองทัพนั้นไม่ได้มีเพียงแค่ เสธ. 1-4 เท่านั้น ปัจจุบันมี เสธ.5 คือเสธ. ฝ่ายกิจการพลเรือนเพิ่มขึ้น ซึ่งโดยหน้าที่ตำแหน่ง เป็นการดึงเอากองทัพเข้าไปทำงานด้วยการพัฒนาให้มากขึ้น เราเห็นชัดเจนนึก ถ้าเราเปิดดูข่าวช่อง 7 (ใครสนใจทหารต้องดูข่าวช่องนี้) กองทัพเล่นบทบาทมากขึ้นในฐานะผู้พัฒนา (หรือจะเรียกว่าอะไรก็ได้แล้วแต่) เราอาจบอกว่า นั่นเป็นผลจากนโยบายการเมืองนำการทหาร หรือนโยบาย 66/23 ในช่วงการปราบปราม ผกค. อย่างไรก็ตาม แนวความคิดที่กำลังสลายไปสำหรับนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องทหารนั้น ปัจจุบันกลับขยับมาสู่เมืองไทย เป็นสิ่งที่น่าติดตาม มีเงตตกผลึกแบบที่ อ.ชัยอนันต์ว่าไว้ หรือตกผลึกแล้วเลยไปไกลกว่านั้น คือทำให้พลังงานสังคมนิยม ๆ ไม่สามารถเป็นพลังที่แท้จริง แต่จะเหลือเพียงพลังเดียวในสังคม หมายถึงว่า ในอนาคตเงินใจของการทำรัฐประหารแบบที่เราเคยเห็นกันมาในอดีตนี้เป็นสิ่งที่ล้าสมัย จนไม่มีความจำเป็นก็ได้ เพราะเหตุว่า พลังอื่นในสังคมนิยมไม่มีเหลือ ไม่มีความเข้มแข็งเหลืออยู่อีกแล้ว

ประเด็นที่สอง ผมอยากเรียนต่อที่อาจารย์เสนอว่า เป็นไปได้หรือไม่ในทางปฏิบัติที่เราจะจำกัดบทบาทของทหารโดยการจำกัดงบประมาณทหาร จริง ๆ แล้ว แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่เสนอจากนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน

จอห์น เกลเบท ในเรื่อง HOW TO CONTROL THE MILITARY แต่ถ้าเราดูจริง ๆ แล้วจะพบว่าสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ถ้าเราใช้ชีวิต เป็นวิถีที่อันตรายมากเพราะเมื่อไรก็ตามที่เราใช้ชีวิตเข้าไปแทรกแซงบทบาทของทหารหรือจำกัดบทบาทของกองทัพ ด้วยการจำกัดงบประมาณด้วยการทหารผลจะเกิดในด้านลบแน่ จะกลายเป็นขีปนาวุธหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กองทัพจำเป็นต้องเข้ามาบทบาททางการเมือง เพราะ 1. การแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพเป็นหลัก ประเด็นการได้งบประมาณทางการทหารของกองทัพโดยตรง ถ้าเราเปิดบัญชีงบประมาณสองไทย ย้อนกลับไปถึงสมัยสมุชชอาณาจักรอิราซเราจะพบว่า งบประมาณกลาโหมไม่เคยถูกตัดเลย ไม่เคยมีใครเข้าไปแตะมันเลย อาจจะเคยมีการพูดถึงงบประมาณช่วงหลัง 14 ตุลา ก็ตาม อย่างมากที่สุดก็เสนอคงเดิมไว้ เท่ากับเป็นการสะท้อนว่าหลังฝ่ายพลเรือนจริง ๆ แล้วก็ยังยอมรับว่า งบประมาณทหารเป็นสิ่งสำคัญ แล้วอาจเป็นชนวนก่อให้เกิดทรานส์เอเซียเข้ามาสร้างความชอบธรรมในการปฏิวัติ

2. ถ้าเราพูดในหลักการ กองทัพกับการเมืองแยกไม่ออก ไม่ได้หมายความว่าต้องการให้กองทัพเข้ามาเล่นการเมือง แต่โดยฐานะทางประวัติศาสตร์แล้ว เราต้องคำนึงว่ารัฐและกองทัพมันเกิดขึ้นพร้อมกัน ตอบไม่ได้ว่าอะไรเกิดก่อน ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนนคือ การกำเนิดของรัฐสมัยใหม่ในยุโรป เราจะพบว่า กองทัพเข้าไปมีบทบาทอย่างมาก การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมที่เราเคยเรียนกัน สิ่งหนึ่งที่เราไม่เคยพูดถึงคือบทบาทของเทคโนโลยีทางทหารมันเข้าไปเป็นตัวกระตุ้นให้รัฐสมัยใหม่กำเนิดขึ้นมาหรืออีกด้านหนึ่งเทคโนโลยีทางทหารสมัยใหม่มันเป็นตัวทำลายอำนาจรัฐแบบศักดินาเลย ในช่วงปลายยุคศักดินา เช่น การกำเนิดของระบบปืนใหญ่, นายทหารปืนใหญ่ ในยุคนี้ถึงกับเรียกนายทหารปืนใหญ่ว่าเป็นตัวแทนความคิดเสรีนิยม-ทุนนิยมที่ก้าวหน้า ถ้าเราคิดว่ากองทัพกับรัฐแยกไม่ออก ก็เท่ากับกองทัพกับการเมืองแยกไม่ออกนั่นเอง คงต้องตามดูว่าสำหรับประเทศกำลังพัฒนา มันจะออกมาเป็นอย่างไร เพราะโดยเหตุผลที่เราพูดว่า รัฐกับกองทัพต้องแยกจากกันนั้น หลายครั้งเป็นการมองเหตุผล โดยอาศัยตัวแบบของประเทศที่พัฒนาแล้ว เรามักพูดว่า กองทัพในประเทศที่พัฒนาแล้วไม่เคยทำการปฏิวัติ นี่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ไม่ได้หมายความว่า กองทัพในประเทศที่พัฒนาแล้วไม่เคยมีบทบาทเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทางการเมือง เราจะเห็นว่ากองทัพใน NATO ก็ตาม ในอเมริกาก็ตามเข้าไปมีส่วนโดยตรงต่อการสร้างแรงกดดันเพื่อให้ได้งบประมาณทางการที่ตัวเองต้องการ ไม่ว่าจะเห็นโครงการสร้างเครื่องบินตั้งระเบิดแบบบี-1, โครงการสร้างขีปนาวุธแบบ CRUISE ทหารเข้าไปมีบทบาทตลอด เพียงแต่บทบาทมันแตกต่างกันระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้นเอง

3. ผมอยากพูดถึงปัญหาของที่ตั้งศักดิ์ เรื่องการรับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกองทัพของประเทศกำลังพัฒนา จริง ๆ เป็นปัญหาใหญ่มาก ที่ผ่านมามาเราไม่ค่อยให้ความสนใจกับปัญหานี้ เราดูได้จากงานเขียนหลาย ๆ ชิ้น ผมไม่มีงานเขียนชิ้นใหม่เลยที่เข้าไปแตะ ถ้าไปมองพิจารณาว่าการที่ประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่งรับเอาเทคโนโลยีของทหารที่มีความทันสมัยเข้ามา มาก ๆ จะเกิดผลอย่างไรต่อ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหล่านั้น เพราะการรับเอาเทคโนโลยีเข้ามาไม่ใช่ง่าย ๆ เมื่อรับมาแล้ว เราเคยถามกันใหม่ว่า ต้องมีอะไรติดตามมา ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ เราพูดถึงการพัฒนาบทบาท มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานบางอย่าง ถ้าตีความทางทหารได้ว่า ลักษณะการขยายโครงสร้างทางเศรษฐกิจ หรือโครงสร้างพื้นฐานในสมัยนั้น ส่วนหนึ่งคือ การขยายเพื่อรองรับบทบาทการขยายทางทหาร หมายถึงการนำเอาเทคโนโลยีทางทหารเข้ามา มันจำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในระดับที่เหมาะสมที่จะรองรับ มันมีตัวอย่างในปี 1965 มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ของสหรัฐเข้าไปใช้ในกองทัพปากีสถาน ในปีเดียวกับอินเดีย ในปีนี้ปากีสถานเป็นฝ่ายแพ้ ในยุทธภูมิตั้งมีการประเมินถึงความพ่ายแพ้ของกองทัพปากีสถานว่าทำไมถึงเกิดขึ้น แม้ว่าอเมริกาจะให้อาวุธที่ดีที่สุด ปีนี้ปากีสถานได้รถถังแบบ M-48 A-1 รุ่นเก่ากว่าที่เราใช้ (M 48 A-5) คำตอบก็คือว่า นายทหารประจำรถถังปากีสถานไม่มีขีดความสามารถในการใช้อุปกรณ์ในการยิงปืนอย่างอัตโนมัติ

ในรถถัง เมื่อยิ่งปืนใหญ่ไม่ได้รับรถถังก็มีสภาพเป็นเศษเหล็กก็รัก สะท้อนชัดเจนว่า ถ้าขีดความสามารถของคน หรือความรู้ทางสังคมของคนไม่พร้อมจะมีอาวุธสมัยใหม่ได้ การใช้อาวุธสมัยใหม่มันไปไม่ได้ ปัญหาหนึ่งของการรับเอาเทคโนโลยี คือ การให้การอบรมและการศึกษาทางทหาร ปัจจุบันนายทหารของประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นในค่ายตะวันตกหรือตะวันออกก็ตาม เดินทางไปศึกษาวิชาการทหารในประเทศที่เป็นประเทศแม่ของทั้ง 2 ค่าย กองทัพอไทยรุ่นก่อน 2475 นายทหารไปศึกษาในยุโรป ต่อมายุโรปเริ่มมีสภาพอะนาคอนาจ ช่วงก่อนสงครามโลก นายทหารของเราที่ไปศึกษาที่นั่นแล้วหลังสงครามโลกเปลี่ยนไป นายทหารของเราที่ไป เวสต์ บ้อยท์ ถ้ามองแบบแผนของนายทหารที่ไปศึกษาแบบแผนการรับอาวุธก็เป็นเช่นเดียวกัน ในช่วง 2475 อาวุธมาจากยุโรป ทางเรือจากอังกฤษ, ดัตช์ ทางบกจากเยอรมัน มันขึ้นอยู่กับว่าคนพวกนี้ไปศึกษาที่ไหนก็นำเอาเทคโนโลยีเหล่านั้นมาสู่ประเทศตัวเอง ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เราเริ่มใช้อาวุธของมัน เช่น ปืนใหญ่สนาม, ปืนพก, ปืนยาว หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากจอมพล ป.ขึ้นมาทำรัฐประหาร ในปี 2490 เราเริ่มเซ็นสนธิสัญญาทางทหารกับอเมริกา อาวุธก็เริ่มเปลี่ยนมาใช้ เช่น พลรบ. 88, เครื่องบิน โครงสร้างการทหารเป็นเช่นนี้ โครงสร้างในทางเศรษฐกิจก็ อ. ผาสุก พุด ถ้าเป็นเช่นเดียวกัน เรารับเอาความคิดทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้วเข้ามาอีก คือ พothาทหารเราไปเรียนที่ เวสต์ บ้อยท์ ทางเศรษฐกิจก็ไปที่ WORLD BANK การกู้ที่ WORLD BANK มันซึ่งออกมาเป็นหน่วยเดียวกัน อาจพูดได้ว่ากองทัพเป็นปัจจัยอันดับหนึ่งที่ตั้งให้ประเทศกำลังพัฒนาเข้าไปสู่ระบบตลาดของโลก

ธีรยุทธ บุญมี

ผมขอ COMMENT ที่พูดถึงปัญหาว่า น่าเป็นห่วงว่าจะเกิดศูนย์อำนาจอันเดียวในเมืองไทยหรือเปล่า จากการศึกษาการขยายตัวมวลชนมากขึ้น ปัจจุบันที่เน้นงานฝ่ายพลเรือน มันเป็นการแตกหน่อความคิดของทหารแบบเก่าที่เน้นการเข้าไปมีอำนาจโดยตรง ระยะยาว ผมไม่ห่วง เพราะมองในแง่ยุทธการ เขาเซตั้งแต่ต้น สังเกตจากนโยบาย 66/23 เริ่มต้นจากการระงับของกองทัพคือ การปราบคอมมิวนิสต์ พอคอมมิวนิสต์สลายตัวไป เหตุผลหลักของนโยบาย 66 ที่เขาใช้ในการพัฒนา เพื่อจัดเงินไอสงคราม ซึ่งมีครบจักรวาล มันเริ่มเป็นความคิดที่เหตุผลซึ่งอ่อนตัวไปทุกขณะ เพราะตัวสงครามขณะนั้นมองไม่เห็น ถึงแม้เขาทำไปเรื่อย ๆ ก็ตาม ก็ไม่มีอิทธิพลเท่าไรเพราะสังคมไทยปัจจุบัน การต่อสู้เชิงความคิดค่อนข้างแหลมคม ค่อนข้างกว้างขวาง ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะได้งบประมาณขยายบทบาทของกองทัพไปจากบทบาทหลักทางวิชาชีพ โดยไม่มีการสร้างความชอบธรรมการยอมรับในสังคม จึงเป็นการแตกรูปขี้ปลาวาตี เริ่มอ่อนแรงของแนวความคิดแบบเก่า ปัจจุบันแนวความคิดที่ค่อนข้างครอบงำในกองทัพ คือ แนวความคิดที่ยอมรับสภาพปัจจุบัน ทหารอาชีพทำหน้าที่ของตัวเองไป มีบทบาทบ้างระดับหนึ่งในการเมือง

ผมจึงไม่ห่วงการเหลือศูนย์อำนาจอันเดียว กับไม่ห่วงที่ว่าจะเป็นคลังแสงอย่างที่ว่า ไร้เด๋ว่ามันยังรับใช้ยุทธการแบบเก่า เป็นพลังไปสู่มวลชน ต่อเมื่อมันมีรูปแบบยุทธการชุดใหม่ ซึ่งไม่เคยเห็นมาก่อนในกองทัพ

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ผมเห็นด้วยกับที่เสนอว่าเป็นการแตกหน่อ ผมมองประเด็นกลุ่มที่เรียกว่าการเมืองส่วนหนึ่งเขาใช้ข้อที่มีอยู่และคิดเพิ่มเติมขึ้นมา งานมวลชนมีผลสุดถึงเป็นลักษณะของการขยายตัว ทำให้ตัวทหาร หรือกองทัพของตัวเอง อันใดอันหนึ่ง เขาไม่เน้นเฉพาะงานมวลชน ซึ่งตอนนี้มีจำนวนน้อยลง งานมวลชนแล้วแต่ผมพูดถึง มีลักษณะที่บวกคำว่า "พัฒนา" ซึ่งถูกบรรจุเข้าไปแล้วในข้อ 1 ของท่อนที่ 6/1 ในแผน 6 ซึ่งมองอีกด้านหนึ่งก็คือ เป็นเรื่องของการขยายแต่ละบทบาทซึ่งด้านหนึ่งถ้าหากทหารเล่นการเมือง ต้องมีทรัพยากร ต้องมีรายได้ สิ่งหนึ่งที่เขาคำก็คือว่า รายได้ที่เขาต้องมีอยู่

ปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้ว่า มันเกิดจากงบประมาณของรัฐ เวลาที่จะเรียกร้องตัดงบประมาณ ถ้าทำหน้าทีเดิม รัฐบาลมันจะเกิดขึ้น เวลาที่แพง เรื่องไปที่สภาพัฒนาฯ ในการดำเนินโครงการ แพงเรื่องไปที่ธนาคารแห่งชาติ รัฐบาลที่เคยตอบกลับมาว่าไม่มีดังค์ ถ้า PATTERN แบบเก่าก็คือว่า จะเอาทั้งเงินและอาหาร ต่อหลังเขาจะพูดไม่ได้ เพราะตัวเลขมันยืนยันว่างบประมาณแผ่นดินมีปัญหาในอีกด้านหนึ่ง รายได้ที่เคยได้มาในช่วง 10 ปีก่อน คือรัฐวิสาหกิจ รัฐบาลก็คือ ปัจจุบันรัฐวิสาหกิจมีปัญหา ไม่ทำรายได้ เพราะฉะนั้นในเรื่องงานมวลชน ถ้าใหม่ เรื่องคลังแสงในระยะใกล้ ๆ ผมกลับมามองว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า เขายายามจะปรับตัวให้ยืดหยุ่น ซึ่งมันจะไปในรูปแบบอื่น ๆ อีก นอกเหนือจากเรื่องที่ไม่ปรากฏในแผน 6 แบบแต่ก่อน

ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ

เมื่อผมไปฐานที่มั่นเก่าของ พท. ที่เขาค้อ-หินร่องกล้า ผมถามผู้เข้าร่วมทำสงครามกับ พท. ชื่อ พอ. นรเศรษฐ์ ซึ่งเป็น พล. พิจิตร ว่า ท่านประสบความสำเร็จได้อย่างไร (ซึ่งเป็นสิ่งที่ค่อนข้างกว้างขวางมาก ในด้านยุทธศาสตร์ทางทหาร ร้อยคนสามารถดำเนินคนได้ ในที่สุดก็พ่ายแพ้) เขายายามจุใจม ใช้ทหารเฮลิคอปเตอร์ เรือบิน 8 ปี ไม่ประสบความสำเร็จ คนตายเป็นพันคน เพราะหินร่องกลามีปัญหาการมองตัว แต่เขาค้อต้องสู้รบกันถึงที่สุด (ปี 2526) จึงประสบผลสำเร็จเขาบอกว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีบทบาทให้เขาเขา ชาวบ้านซึ่งไม่มีสิทธิ มาเป็นกองทัพของไทย แล้วให้ทรัพย์สินส่วนตัว และรับประกันว่าถ้าเข้าข้างรัฐบาลจะได้ 15 ไร่ CONCEPT ทรัพย์สินส่วนตัวเข้าไปหัวของชาวม้ง พท. ซึ่งไม่เห็นด้วยกับทรัพย์สินส่วนตัวพ่ายแพ้ ณ จุดยืนอันนี้ ปัจจุบันสิ่งทั้งหมดไม่มีแล้ว แต่เป็นสิ่งที่ปลูกอ้อยทั้งหมด ผู้เข้ามาคิดมาชุมชนก็คือ นายสมัย วีระไพทยะ ทหารเข้ามามีบทบาทพร้อมกับนายสมัย โดยให้การศึกษาแก่เยาวชนในด้านต่าง ๆ ทหารเข้ามาฝึกฝนให้เป็นทหาร ผมอยากตั้งคำถามว่าเครื่องจักรมหาศาลได้ตั้งมา เช่น กอ.รมน. กรป.กลาง เพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์ และคอมมิวนิสต์พ่ายแพ้ไป องค์การเหล่านี้จะอยู่ตรงไหนในช่วงนี้ เวลาเดียวทั้งทหารยังต้องการงบประมาณเหมือนกันยังมีคอมมิวนิสต์อยู่ สภาพที่ค่อนข้างขัดแย้งกันและกันคือ ยังมีศัตรูคือ เวียดนามบุกเพชร เราล้มล้มล้มล้มล้มเพื่อจุใจมเข้าไปในเขตของเขมร เพราะฉะนั้นเวียดนามก็ถล่มมัน ทหารไทยต้องมีงบประมาณชื่อ เอฟ-16 (ถึงแม้อ้อม เชียงใหม่ก่อนมาถึงบอมบ์ที่อุบลประเศก็ตาม) ผมเข้าใจว่ามีทหารส่วนหนึ่งเรียกร้องงบประมาณได้ต่อเมื่อคนไทยมีอัตราการเติบโตทุกปี ถ้าอัตราการสะสมทุนในประเทศไทยมันตกต่ำลง สิทธิที่จะเรียกงบประมาณ 20 % ต่อไป ๆ จะใครคนดำ มันเป็น CONTRADICTIONภายในระบบการเมืองไทยที่เกี่ยวกับทหาร

ผาสุก พงษ์ไพจิตร

ในช่วงต่อไปทหารจะหารายได้อย่างไร ? เท่าที่ผ่านมาผลประโยชน์ที่เคยได้มันมาก มีแนวโน้มว่าใน 5 ปีข้างหน้างบประมาณจะถูกตัด ถ้าหากว่าพรรคการเมืองที่มาจากฝ่ายทุนต้องมามีบทบาทมากขึ้นทหารจะหาอย่างไร ถ้าเราเชื่อในหลักเศรษฐศาสตร์ว่า คนที่กินเยอะอยากกินเยอะอยู่เรื่อยเขาจะคงการกินเอาไว้ เขาจะทำอะไรใหม่ ?

ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ

ที่มัน SELF-CONTRADICTION ยิ่งกว่านี้ ก็คือ ที่ผ่านมามีงบประมาณ อติเรกสาร, พิชัย รัตกุล ได้แถลงออกมาแล้วว่า ต้องเปิดตลาดกับอินโดจีน ต้องมีเวทีที่เป็นพันธมิตรกับประเทศเหล่านี้ เพื่อขยายตลาดของสินค้าไทย การประชุมของผู้ว่าภาคอีสาน 17 ท่าน ที่ผ่านมาได้เสนอรัฐบาลว่าควรที่จะเปิดเราอยู่ในสภาพ CONTRADICTION ที่ก่อน

ข้างจะสูง ON THE ONE HAND คุณต้องขยายตลาด ON THE OTHER HAND คุณต้องจัดตลาด เพราะผลประโยชน์ของ
ทหาร แต่ผลประโยชน์ของทหารขึ้นอยู่กับกำตบโศของเศรษฐกิจไทยด้วย

ธีรยุทธ บุญมี

ตรรกของทฤษฎีนิยามเริ่มเข้าไปใช้กับกองทัพมากขึ้น เช่น งบประมาณคงจะดีกว่าถ้าได้ทหารต้องขยาย
ARGUMENT ของตัวเองว่า เพื่อจัดเงื่อนไขของสงคราม หรือ เอฟ-16 แต่ก่อนซื้อกันไปเดี๋ยวมั้มีเสียงคัดค้าน เพราะ
ณั้มีการที่งบประมาณของกองทัพต้องตกอยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจมันจะไปในรูปแบบนี้ ร้อย ๆ

ความคิดเชิงพลเรือนมันอยู่ในหมู่ทหารบางส่วนเท่านั้น โดยทั่วไปในระดับพลทหาร นายสิบ นายร้อยจะรับ
ลักษณะผู้นำเหล่านี้มา ช่วง 14 ตุลา ชื่อเสียงของทหารแม่ ผมคิดว่าเปรมเป็นนายทหารคนเดียวในกองทัพทั้งหมดที่นำ
ความภาคภูมิใจมาสู่กองทัพ มีคนชมมากที่สุด สร้างชื่อเสียงให้กองทัพมากที่สุด แต่ HONEYMOON PERIOD ? อาจไม่
นาน ถึงจุดหนึ่งตรรกทฤษฎีนิยามมาเขาผลประโยชน์ของทหารเข้ามาเรื่อย เขาจะมองว่า คนอย่าง พล.อ.เปรม รัชชีกุล
ทุน พรรคการเมือง เมื่อเป็นเช่นนี้ฐานะความชอบธรรมของคนเหล่านี้ในกองทัพจะลดลง ช่วงนี้มองไม่เห็น ถ้าเป็นเช่นนี้
ผมคิดว่าลักษณะผู้นำของเขาจะหวนกลับมาเป็นแบบเก่า ความคิดที่จะต้องไปหานายทหารที่มีความเด็ดขาดหรือสภาพแบบเก่า
จะเกิดขึ้นใหม่ อีกอันหนึ่ง เรามองเห็นอีกเลยว่า คงไม่ราบรื่นดี ผบ.ทบ. คนใหม่จะแก้ปัญา ที่ผ่านมารัฐพล.อ.ชวลิต
คือ รุ่น 5 บางครั้งมีท่าทีเอนเอียงไปทาง พล.อ.ชวลิต ก่อนหน้า อาทิตย์ถูกปลด เมื่อจ่านายไม่ทำอะไรเด็ดขาด กลุ่ม
นายพัน 22 กองทัพิศึกคิดว่าอยู่ต่อไปก่อน เมื่อมีโอกาสก็จะเข้าไปจับตัวใหม่ซึ่งมันเกิดขึ้น (ต้องมองว่ามันเกิดขึ้นเรื่อย ๆ)
ซึ่งจะก่อความขัดแย้ง รั้นั้น ผมว่าข้างในคงเป็นเรื่อง MANIPULATE ทางการเมือง พอเป็นแบบนี้ภาพที่มองว่า กอง-
ทัพีมีโครงสร้างเดียวกันก็คงไม่เกิดง่าย ๆ ผมคิดว่ามัน CONTRADICT กันตรงที่ว่าในที่สุด อาจถึงจุด ๆ หนึ่งซึ่งจะต้อง
มีการที่ทหารรู้สึกว่าจะต้องเปลี่ยนทิศทางของตัวเองใหม่อย่างเต็มที่ ทนทางที่ผู้นำ ผบ. ทบ. ค่อย ๆ ก้าวขึ้นไปเป็นผู้นำ
ประเทศคงไม่ถาวร

พันศักดิ์ วิญญรัตน์

ปัญหาของชวลิต คือ ปัญหาของกองทัพไทย สิ่งที่จะมาทดแทนรายได้ ของกองทัพไทยมันหาไม่เจอ นอกจาก
รายได้จากงบประมาณ และรายได้อื่น ๆ ถ้าจะมองคำถามที่ว่า "เพราะฉะนั้นกองทัพเข้าสู่การพัฒนา นั่นคือ กองทัพเป็น
ส่วนหนึ่งของ PRODUCTIVE COST โดยการหารายได้จากระบบทฤษฎีนิยามโดยการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ FACTOR OF
PRODUCTION ในสังคมแล้ว มันก็ไม่มีกองทัพอยู่ต่อไป SCENCRIO ที่คุณบอกว่าก่อนข้างจะมีคำว่าเขาจะกลับไปหาพวก
เก่ามันจะกลับยังงั้น มันต้องสามารถเอาความคิดเกี่ยวกับ PRODUCTION มาแทนทำให้ประชาชนยอมรับได้

ธีรยุทธ บุญมี

ผมหมายถึงในแง่ของเหตุการณ์ทางการเมือง ไม่ใช่ระบบความคิด พูดได้ว่าแนวความคิดที่ทหารเข้ามายึด
อำนาจตายไปแล้ว เหตุการณ์ที่จะเข้ามาสู่อำนาจแบบนั้นมันมีอยู่ได้ เพราะความขัดแย้งมันแก้ไม่ตกก็ตกอยู่ในสภาพเก่า

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ที่คุญธีรยุทธมองว่า IMAGE ของพล.อ.ชวลิต และ พล.อ. อาทิตย์ ต่างกัน ผมมองว่าคนอย่าง พล.อ.

ชาวลิต, พล.อ.อาทิตย์ สามารถปรับ IMAGE ได้ตามภาวะเงื่อนไขที่เป็นจริง ถ้ามองย้อนกลับไป 3-4 ปีที่แล้ว IMAGE ของอาทิตย์สร้างขึ้นเพราะอำนาจผลึกออกมาให้เป็นอย่างนั้น ไม่ได้สร้างขึ้นด้วยตัวเอง ปีที่แล้ว คนอย่างชาวลิต ไม่มีสิทธิ์ที่จะได้เป็น ผบ.ทบ. ในวังไม้เคยให้ความเชื่อถือ แต่ทำไมภายใน 1 ปี สามารถทำสิ่งนี้ได้ ทำไมคนอย่างอาทิตย์ไม่สามารถปฏิบัติได้ในช่วง 9 ก.ย. ถ้าหากแม่ทัพกองทัพภาค 4 เป็นแม่ทัพกองทัพภาค 1 ผมไม่แน่ใจว่า อะไรจะเกิดขึ้น ทำไมตอนเย็นวันศุกร์ก่อนหน้าประกาศผลวันจันทร์ทั้งเปรม และอาทิตย์ ก็บินหนี เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่มีใครตัดสินใจได้ แต่เมื่อสามารถ SETTLE DOWN ได้ เปรมจึงกลับกรุงเทพฯ ได้ จุโทกิต, อาทิตย์กิต ให้สัมภาษณ์ พยายามเน้นตลอดว่า จงรักภักดี ทั้งก่อนและหลังถูกปลดจากตำแหน่ง ผมยังเห็นด้วยกับอาจารย์ ว่า ขณะนี้อิทธิพลของทฤษฎีเมก้ากับทฤษฎีใหม่มันเปลี่ยนกองทัพไทยได้ตลอดไป ผมยังเชื่อว่า ไม่ว่าหญิงหรือระบอบนี้ IMAGE ของ พล.อ.ชาวลิต จะเปลี่ยนไปตามเงื่อนไข ผมว่าชาวลิตรู้เงื่อนไขดังกล่าวดี ผมเคยถามนายทหาร จปร. 5 เมื่อ 2 ปีที่แล้ว ยัง FLAVOR อาทิตย์ หอดักมา 1 ปี มา FLAVOR ชาวลิต กองทัพไทยในขณะนี้มีม็อบฝ่ายทศพลยุทธ์ หรือผืนที่จะทำการปฏิบัติได้ต่อไป ถ้ายังอยู่ในเงื่อนไขที่ทุนเก่ากับทุนใหม่ร่วมกันขัดอยู่อย่างนี้ อาทิตย์เล่นการเมืองไม่ได้แล้ว ทำไมพรรคประชาชาติไปหาเสียงที่ปักษ์ใต้ว่าจะกันเปรม เพราะเล่นการเมืองเพื่ออยู่รอด เพื่อชนะเลือกตั้งอย่างเดียว เพราะฉะนั้นไม่แปลกเลยว่า แนวโน้มใหม่ของกองทัพก็เหมือนกับแนวโน้มใหม่ของพรรคการเมืองในอนาคต

ผาสึก พงษ์ไพจิตร

เรื่องที่น่าจะดูคือ 5-10 ปีข้างหน้า เศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกจะไปอย่างไร ถ้าเศรษฐกิจไทยเฟื่องฟูขึ้น เพื่อการจ้างงาน จะทำให้ชนวนการที่คนไปเป็นทหารน้อยลง เพราะคนมีทางออกมากขึ้น ก็ไปทำงานเป็นแรงงาน จึงมีผลช่วยลดความขัดแย้งอย่างมากระหว่างจะใช้เงินซื้อ เอฟ-16 หรือลงทุนต่าง ๆ จึงย้อนมาที่ศูนย์ยุทธศาสตร์ว่า ถ้ามองในแง่ความขัดแย้ง 5 ปีข้างหน้ายังคงรุนแรง ทางออกเป็นอย่างไร อาจจะต้องมองดูต่อไป การขยายเข้ามาของทุนอย่างประเทศจะมีบทบาทอย่างไรในการเป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตอนนี้อะไรกลัวทหาร แต่ประเมินว่าอีก 7-8 ปีข้างหน้าเราจะมานั่งกลัวว่า ประชาธิปไตยที่เริ่มแบ่งบานจะเป็นอย่างไร จะกลายเป็นตัวทดแทนทหารหรือไม่

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ศูนย์ยุทธศาสตร์ พูดว่าการเปลี่ยนแปลงของสถาบันทหารมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยที่สำคัญคือจับทางด้านความคิดของสถาบันทหาร โดยดูว่า วิธีการรับรู้โลกของทหารเปลี่ยนไปจะมีผลต่อสถาบันทหารและการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นคล้ายลักษณะยุทธศาสตร์วิธีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองนอกเหนือจากมองในแง่วิชาการ ที่เราคุยกันมองว่า ทหารมันมีกลุ่มทหารอาชีพ และทหารที่ยุ่งเกี่ยวกับทุน ทุนเข้าไปมีบทบาทในการ MANIPULATE กองทัพมาก ผมอยากฝากว่า ดูวิธีการดำรงชีวิตของทหารอาจเป็นตัวอธิบายอันหนึ่งเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถาบันทหาร คือ เท่าที่ศึกษาคิดว่าวิธีการดำรงชีวิตของทหารเปลี่ยนแปลงไม่มาก ดูตั้งแต่ระดับนักเรียนทหารจนกระทั่งจบมา ดำรงชีวิตอยู่ภายในกลุ่มของเขาเอง ค่อนข้างมาก เช่นมีสโมสรนันทนาการ, การจับกลุ่มเป็นรุ่น, การจับกลุ่มของภรรยานายทหาร กลุ่มทหารจึงมีสภาพแบบการดำรงชีวิต, ธรรมเนียม, วิธีการมองปัญหาเป็นแบบหนึ่งที่ศูนย์ยุทธศาสตร์บอกว่า ถึงแม้ยังไม่มีการเล่นออกมการันใหม่ขึ้นมาซึ่งจะทำให้เป็นการสร้างพลังที่ติดค้อย่างน้อยการดูวิธีการดำรงชีวิตเป็นการสะท้อนจิตสำนึกของคนได้อันหนึ่ง ซึ่งมีใกล้การดำรงชีวิตแบบเจ้าขุนมูลนายในอดีตด้วย ในระยะยาว ถ้ายังไม่มี การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นมันเป็นอุปสรรคโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลง